

nológiai meghatározásuknál csupán az nyújt segítséget, hogy néhány esetben késő bronzkori gödrök vágják őket.

Az objektumok nagyobbik részéből gyér leletanyag került elő, mindössze néhány objektumban találtunk jelentős mennyiségű bronzkori leletanyagot. Előkerült több ház is, ezek közül kettő alapárkos, téglalap alakú építmény volt, egymás mellett, egymástól kb. 4 m-re helyezkedtek el, mindkettőnél D-re tájolt bejáratot találtunk. A többi ház földbe mélyített volt. A házak egyikénél sem tudtunk tapasztott padlót vagy tüzelőberendezést megfigyelni. Néhány olyan cölöplyukor is előkerült, amely alapján feltételezni lehet, hogy a területen cölöpszerkezetes, felmenő falú házak is álltak. A feltárt házak nagyobbik részéből késő bronzkori, kisebb részükből kora bronzkori leletanyag került elő.

A gödrök nagyobbik részében semmi, vagy nagyon kevés leletanyag volt. Viszont néhány objektumban jelentős mennyiségű leletanyagot találtunk. A gödrök-nél több esetben megfigyeltük, hogy a gödörbe csupán néhány összetört edény és kőeszköz került, így ezek semmiképpen sem tekinthetők szemetesgödörnek. Találtunk egy edénydepót is. A nagy, szabálytalan folttal jelentkező objektum bontása során kiderült, hogy egy kisebb és egy nagyobb egymáshoz kapcsolódó gödörről van szó. Mindkét gödörbe egész edényeket helyeztek, az edények egy részét az évekkel ezelőtt alkalmazott mélyforgatás törte össze, egy részük pedig a föld súlyától roppant össze. A kisebb méretű gödörben egy tál és néhány fülesbögére került elő épen, mellettük három vagy négy edény – fazekak, korsók – összetört darabjait emeltük ki. A nagyobb méretű gödörben a bontás során jól megfigyelhető volt, hogy a gödör közepére egy nagy tálat helyeztek, majd a tál köré bögréket, kisebb tálat, fazekakat helyeztek, összességében ebből a gödörből 14 edényt emeltünk ki.

Előkerült egy gödörben kialakított tűzhely is, az átégett agyagréteg alatt kerámiával kirakott hőzáró réteget találtunk. Ez az objektum is a bronzkori telephez tartozik.

A feltárt objektumok között voltak még karámok, vízelvezető árok, valamint egy kút is, melyet csak részben tártunk fel. A karámok gyér leletanyagot tartalmaztak, az előkerült korongolt kerámiaanyag alapján a 13. századi településhez tartoztak.

SOMOGYVÁRI ÁGNES

352. Nemesnádudvar, Válsági-dűlő Dél (KÖH 73639)

(Bács-Kiskun megye) N

2010. március 30-án terepbejárást végeztünk az M9 gyorsforgalmi autópályát építéséhez létesítendő, kijelölt bányaterületeken.

Előbb a községtől DK-re elhelyezkedő Hosszúhegyi Állami Gazdaság közelében lévő, attól D-re eső Rémi-dűlő átvizsgálását kíséreltük meg. A terület homokdomboktól hullámos felülete gyakorlatilag jórészt vizsgálhatatlan volt, mivel sűrű gyeppel fedte.

A kijelölt leendő bányaterületen, a művelés alatt lévő, szántott rész egyik lankás kiemelkedésén, mintegy 50 m-re a kitermelésbe vonandó rész szélétől Ny-i irányban, egy népvándorlás kori cseréptöredéket találtunk. Több töredéket az igen homokos talaj felszínén nem sikerült észlelnünk, minek azonban oka lehetett a homokmozgás is, mely a területen jelentős mértékű. A töredéket szórványként értékeljük, de nem tartjuk kizártnak, hogy a futóhomok által elfedve több töredék, ill. egy telep is a szántás alatt húzódik.

Munkatársak: Guttyánné Hajdrik Gabriella régész-technikus, Bakos Bertalan Krisztián régészhallgató.

MÉSZÁROS MÓNKA

353. Nemesnádudvar határa

(Bács-Kiskun megye) R, B, LT, Sza, Á

2009 őszén és 2010 tavaszán próba- és megelőző feltárásokat végeztünk az M9 gyorsforgalmi út tervezett nyomvonala által érintett régészeti lelőhelyeken.

Karasica-csatorna Ny-i partja (M9-6 lh., KÖH 43595): Nemesnádudvar É-i határában, a Karasica (Sárközi II.)-csatorna Ny-i partján álló enyhe kiemelkedés D-i oldalán fekvő lelőhelyen 2009 tavaszán 600 m²-t humuszoltunk le és 6 objektumot tártunk fel. Közülük 2 kerítőárok, 3 gödör és egy cölöphely volt. 2009 őszén folytattuk a kutatást, mintegy 2000 m²-en 126 objektumot tártunk fel az alábbi megoszlásban: 82 sír, 29 gödör, 7 cölöphely, 6 árok és 2 betöltési réteg (humuszlelencse).

A feltárt sírok mindegyike a *középső rézkorból (bodrogkeresztúri kultúra)* származik. A halottakat a korszakra jellemző rítus szerint legtöbbször oldalukra fektetve, behajlított végtagokkal, felhúzott lábakkal, zsugorított helyzetben temették el. A temetés eléggé következetesen alkalmazott rend szerint történt, az elhunyt férfiakat a jobb oldalukra, a nőket a bal oldalukra fektetve helyezték a lekerekített végű vagy sarkú téglalap, esetleg ovális alakú, teknőszerűen kialakított aljú sírgödörbe. A nemesnádudvari temetőben azonban a többségében zsugorított helyzetű vázakat rejtő sírok mellett a nyugati sírcsoportban egy, a keletiben három nyújtott helyzetű, hátán fekvő halott volt, de ezek ugyanolyan korúak lehetnek, mint a zsugorított temetkezések. Több esetben találtunk olyan sírgödröket, amelyekben nem volt csontváznak nyoma, de a korszakra jellemző melléklet viszont igen.

Más java rézkori temetőkhöz hasonlóan a nemesnádudvari lelőhelyen is a halottakat többnyire fejjel DK felé fordítva temették el, de nyilván a temetés időpontjától, az évszaktól – azaz a nap járásától – függően ez a tájolás K-i és D-i irányba eltérhetett. Három jól elkülöníthető sírcsoportot figyeltünk meg, a nyugatiban 22, a keletiben 31, az északiban 29 temetkezés volt. A sírgödrök laza, szabálytalan sorokat képeztek, egymástól kisebb-nagyobb távolságra helyezkedve el. Egymásra temetés nem fordult elő, ami arra utal, hogy a korábban történt temetkezéseket a felszínen valamilyen módon